

8803/24

FEDERÁLNÍ
MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

Č.j.: 015.360/80-3

Příloha 1

STATNÍ OŠTĚ...
ZRUŠEN STUPEN TAJA
Důvod 490/2000-130/80
76.603
Příloha 1
T A J N Ě
Výtisk č.: 22
Počet listů: 13

I n f o r m a c e

o průběhu a výsledcích oficiální návštěvy ministra zahraničních věcí ČSSR v Mongolské lidové republice

Na pozvání mongolského ministra zahraničních věcí M. Dugersurena vykonal ve dnech 21. - 25. července 1980 ministr zahraničních věcí Československé socialistické republiky s. B. Chňoupek oficiální přátelskou návštěvu v Mongolské lidové republice.

Předsednictvo ÚV KSČ vyslovilo souhlas s uskutečněním návštěvy dne 30. května 1980. Její realizace je v plném souladu se závěry XV. sjezdu KSČ v oblasti zahraniční politiky a varšavského zasedání PPV VS. Účel a politické cíle stanovené při přípravě návštěvy předsednictvem ÚV KSČ a vládou ČSSR byly splněny jak z bilaterálního hlediska, tak pokud jde o úkol dále maximálně upevňovat semknutost, jednotu, koordinovanou linii a všestrannou spolupráci zemí socialistického společenství na základě principů proletářského a socialistického internacionalismu, což nabývá na ještě větší závažnosti za současné složité mezinárodní situace.

Důležitost a dopad návštěvy čs. ministra zahraničí v MoLR zvýraznilo její konání v období příprav 18. sjezdu Mongolské lidové revoluční strany a nadcházejících oslav 60. výročí vítězství lidové revoluce. Mongolští představitelé ji považují za

o to závažnější, že šlo o vůbec první letošní návštěvu ministra zahraničních věcí v Mongolsku, která jim navíc umožnila bezprostřední koordinaci stanovisek s bratrskou socialistickou zemí na úrovni ministra zahraničí po květnovém zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy.

Politický význam, který návštěvě mongolští představitelé přiřkládají, se projevil i v její vysoké protokolární úrovni. B. Chňoupek byl přijat k srdečnému a soudružskému rozhovoru předsedou vlády Džambynem Batmönchem, který zastupoval I. tajemníka ÚV MLRS a předsedu prezidia Velkého lidového churalu J. Cedenbala, jenž byl v Sovětském svazu. Obou společenských podniků se zúčastnil kandidát PB ÚV MLRS a tajemník pro mezinárodní otázky Gombožav, místopředseda vlády Suren a řada dalších ministrů.

Mezinárodní otázky

Při jednáních na všech úrovních se vycházelo z naprosté identity stanovisek na všechny aktuální mezinárodně politické problémy /úloha ZSS v současné světové politice, détente, odzbrojení, podpora nového návrhu SSSR na jednání o jaderných raketách středního doletu souběžně a v organickém sepětí s americkými předsunutými jadernými prostředky, politika ČLR, JVA, Afghánistán, Írán, Blízký východ, Indický oceán a Perský záliv, hnutí nezúčastněných, revize Charty, dekolonizace atd./ . Úplná shoda pozic umožnila vést jednání tak, že při něm byly akcentovány zejména nejnovější poznatky a byla provedena výměna informací zahraniční služby MoLR a ČSSR o současném stavu, perspektivách a prognózách dalšího vývoje v hlavních ohniscích napětí a základních trendů mezinárodní politiky, aniž by se opakovaly známé momenty a aspekty.

Soudruh B. Chňoupek při obou kolech jednání s ministrem zahraničí M. Dugersurenem podal detailní analytický výklad o čs. koordinovaných stanoviscích ke globálním otázkám situace

ve světě s důrazem na naše hodnocení vývoje v Evropě. S ohledem na mongolská specifika zvláštní pozornost věnoval i hegemonistické a expanzionistické politice ČLR a jejímu stále zjevnějšímu partnerství s imperialismem, které obě strany považují za nový nebezpečný prvek mezinárodní politiky. Informoval, jak čs. zahraniční politika se v těsné koordinaci se Sovětským svazem a dalšími zeměmi socialistického společenství aktivně a principiálně podílí na zachování a rozvíjení procesu uvolnění, které přes všechny složitosti, jež nepodceňujeme, zapustilo tak hluboké kořeny, že ho nejreakčnější kruhy nemohou tak snadno eliminovat. Objasnil v této souvislosti i hlavní kroky naší diplomatické aktivity směřující k tomu, aby filosofie Helsinek pokračovala /příprava k Madridu, konference o vojenském uvolnění a odzbrojení v Evropě, SOSV, Ženevský výbor atd./.

Ministr zahraničních věcí MoLR i předseda vlády Batmönch požádali o naše stanoviska na vývoj situace v Afghánistánu i s ohledem na nedávnou návštěvu čs. ministra v ADR, jejíž politický význam velmi vysoce hodnotí jako další doklad principiální internacionální zahraniční politiky ÚV KSČ. Pozitivně reagovali i na podnět s. B. Chňoupka, aby všechny ZSS ještě aktivněji podpořily mezinárodně politické postavení ADR a vlády Babraka Karmala po bilaterální linii, jakož i na půdě mezinárodních organizací včetně nadcházejícího 35. VS OSN. Vřele podporují bratrskou pomoc, kterou SSSR poskytuje afghánskému lidu na obranu revoluce. Váží si rovněž čs. podpory a pomoci poskytované ADR, která je rozsahem druhou největší po pomoci SSSR.

Veškerá jednání a rozhovory potvrdily, že základní konstantou mongolské zahraniční politiky je a bude co nejtěsnější koordinace a semknutost s SSSR a dalšími ZSS, s nimiž, s výjimkou Rumunska, se styky rozvíjejí úspěšně po všech liniích. Za velmi dobré označují rovněž styky s VSR a LLDR a dobré perspektivy se

začínají otvírat i ve vztazích s KLR. Velmi vysoce hodnotí mírumilovnou principiální politiku Sovětského svazu. Vřele přivítali schůzku s L. Brežněvem s G. d'Estaingem a Schmidtem, včetně sovětského návrhu na zahájení jednání o jaderných raketách středního doletu souběžně a v organickém sepětí s americkými předsunutými jadernými prostředky.

Při hodnocení současné mezinárodní situace mongolští soudruzi konstatují, že se zhoršila vinou nejreakčnejších kruhů, které ve snaze zvrátit poměr sil ve svůj prospěch přešly do protiofenzívy. Aktivitu těchto sil a jejich spojenců v Pekingu považují za reakci na růst pozic reálného socialismu, národně osvobozenického a revolučního hnutí, jakož i sil pokroku.

Všichni mongolští představitelé podle očekávání ve výkladu akcentovali stanoviska a poznatky o čínské hegemonistické a expanzionistické politice. Shodně s námi zastávají názor, že ani nové prvky v politice Pekingu nemění to hlavní - fanatický antisovětlismus a agresivní podstatu. Informovali o negativních dopadech čínské politiky a koncentrace čínských vojsk na hranicích s MoLR na mongolskou ekonomiku. Tohoto momentu používali i jako negociačního argumentu při jednáních o dalším poskytování pomoci MoLR ze strany ČSSR. Uvedli rovněž číselné údaje o čínských emigrantech v MoLR a objasnili, jak na území ČLR jsou připravováni agenti a špióni, zejména z řad mladých lidí původem z Vnitřního Mongolska, kteří jsou po výcviku vysíláni do MoLR, aby se na mongolském území dlouhodobě usadili a vyčkávali tam dalších instrukcí k nasazení v případě války ČLR proti SSSR. Zdůrazňovali v této souvislosti, jaký nezastupitelný význam pro ně má bezplatná sovětská pomoc, včetně pomoci vojenské.

Nový nebezpečný prvek světové politiky nevidí jen v partnerství USA s čínskými hegemonisty, ale i v budování osy Washington-Peking-Tokio. MoLR se znepokojením sleduje pokračující vyzbrojování Japonska a stále otevřenější vystupování japonských militaristických kruhů. Vztahy s Japonskem rozvíjejí opatrně a v souladu s konzultacemi s SSSR a dalšími ZSS.

Z jednání vyplynulo, jaký velký význam přiřkládají rozvoji styků s Indií, která podle jejich hodnocení hraje konstruktivní a stabilizující roli nejen v Asii, hnutí nezúčastněných zemí, ale i ve světové politice. Jsou si přitom vědomi, že vláda I. Gándhíové musí v praktické politice balancovat mezi bloky. Oceňují poměrně realistické pozice Indie k situaci kolem Afghánistánu a fakt, že uznala Kambodžskou lidovou republiku. Váží si rovněž indických postojů tradičního přátelství k SSSR. Nevyklučují posun v čínsko-indických vztazích, protože ČLR již začíná uplatňovat vůči Dillí pružnější politiku. Úplnou normalizaci však ministr M. Dugersuren nevidí jako blízkou perspektivu s ohledem na přetrvávající problém ohledně sporného území, který nebude snadné řešit.

Ke korejské otázce mongolský ministr zahraničí uvedl, že ani USA, ani ČLR nejsou zainteresovány na jejím řešení a že podle mongolských poznatků ČLR dokonce ve své politice k rozdělené Koreji vychází z dlouhodobé přítomnosti vojsk USA na jihu. Ve vztazích k Pchjongjangu MoLR usiluje, aby KLR nešla na sbližování s Pekingem. Uvědomují si, že ČLR může KLR využít pro své cíle, k působení v hnutí nezúčastněných.

Při jednání byla věnována pozornost i problematice vývoje v Indočíně. Oba ministři vyslovili plnou podporu pozitivním změnám v oblasti a ocenili konstruktivní přístup VSR k zemím JVA, který je obsažen i v prohlášení ministrů zahraničí VSR, LLDR, KLR z 18. července t.r. Rozhodně byla odsouzena hegemonistická politika ČLR v oblasti JVA. MoLR se znepokojením sleduje urychlené dodávky amerických zbraní Thajsku. Zaznamenávají, že v poskytování vojenské pomoci zemím ASEANu se angažuje i Japonsko a že vůči této skupině zemí zaktivizovaly svoji politiku i země EHS.

Předseda vlády Džambyn Batmönch a ministr zahraničí M. Dugersuren při jednání opakovaně oceňovali aktivní a principiální politiku Československa, které je pevným článkem zemí socialistického společenství a jehož autorita a prestiž ve světě neustále

roste. Zdůrazňovali, že rovněž základním směrem mongolské zahraniční politiky je a bude co nejvíce přispívat k dalšímu upevňování jednoty a semknutosti socialistických zemí jako základního předpokladu k dosažení zahraničně politických cílů stanovených nejvyššími orgány bratrských stran. V tomto kontextu hodnotí nové ujednání o spolupráci mezi MZV, jež bylo podepsáno na závěr návštěvy, jako další krok k prohloubení koordinace zahraniční politiky našich zemí.

Bilaterální vztahy

Při výměně názorů na otázky čs.-mongolských vztahů oba ministři vyjádřili plné uspokojení nad jejich rozvojem. Obdobné hodnocení dosavadních vztahů podal i předseda Rady ministrů Batmönch.

Shodně bylo konstatováno, že pevný základ našich vztahů přátelství a spolupráce ve všech oblastech tvoří internacionální politika KSČ a MLRS.

Oba ministři a rovněž s. Batmönch zdůraznili zásadní význam pravidelných setkání a jednání představitelů našich stran a zemí, při kterých jsou vytyčovány základní direktivy pro další rozvoj čs.-mongolských vztahů ve všech sférách. Obě strany vyzvedly zvláště velkou důležitost návštěv čs. stranické a vládní delegace vedené s. Husákem v MoLR v r. 1973 a stranické a vládní delegace MoLR v čele se s. Cedenbalem v ČSSR v r. 1978, které představují významné milníky našich vzájemných vztahů a otevírají jejich nové široké perspektivy. V této souvislosti soudruzi Batmönch a Dugersuren připomněli pozvání pro čs. stranickou a vládní delegaci na nejvyšší úrovni, tlumočené s. Cedenbalem v r. 1978, které bylo v písemné formě potvrzeno v červnu 1980. S. Chňoupek ve své odpovědi informoval mongolské soudruhy, že písemné pozvání bylo s díky přijato a že čs. strana předpokládá realizaci návštěvy po XVI. sjezdu KSČ.

Oboustranně bylo s uspokojením konstatováno, že díky cílevědomé činnosti ÚV KSČ a ÚV MLRS, jakož i vlád našich zemí, se plánovitě a úspěšně realizují závěry z obou návštěv na nejvyšší úrovni, zejména pak takové hlavní dokumenty, jakými jsou Smlouva o přátelství a spolupráci a "Základní principy rozšíření a prohloubení ekonomické a vědeckotechnické spolupráce mezi ČSSR a MoLR".

Při hodnocení čs.-mongolských politických styků v dalších oblastech oba ministři shodně podtrhli význam nedávné návštěvy čs. parlamentní delegace v čele se s. Indrou v MoLR. Pozitivně byly rovněž hodnoceny i styky a spolupráce po linii resortů a společenských organizací, které přispívají k prohlubování vztahů přátelství a sbližování mezi čs. a mongolským lidem.

Podstatná část výkladů mongolských soudruhů o bilaterálních vztazích byla věnována ekonomické a vědeckotechnické spolupráci mezi našimi zeměmi a otázkám další čs. hospodářské pomoci MoLR. Jak s. Dugersuren, tak i s. Batmönch tlumočili jménem ÚV MLRS a vlády poděkování ÚV KSČ, vládě a lidu ČSSR za dosavadní konkrétní ekonomickou pomoc a též za pozitivní přístup k návrhům mongolské strany na spolupráci a čs. pomoc MoLR v příštím pětiletém období, jež byly obsaženy v dopise ÚV MLRS a vlády MoLR ze 14. února t.r. Vyjádřili v této souvislosti přesvědčení, že pomoc ČSSR se bude ještě šířeji orientovat na tradiční oblasti jako je společný průzkum a využití nerostného bohatství MoLR, rozvoj kožedělného a obuvnického průmyslu. Jednání potvrdilo, že MoLR je mimořádně zainteresována na kooperaci s ČSSR při průmyslovém zpracování některých nerostů /měď, molybden, wolfram/ a na zavádění specializace při výrobě některých druhů kožařského a obuvnického zboží, což předpokládá i Protokol o výsledcích koordinace národohospodářských plánů ČSSR a MoLR na léta 1981-1985. Zároveň byl projevem zájem na co nejrychlejší finalizaci Dohody o ekonomické spolupráci na příští pětiletku, kterou by chtěli podepsat během návštěvy s. L. Štrougala v MoLR. Vyjádřili opakovaně přání, aby se tato návštěva realizovala ještě letos.

S. Chňoupek ve své odpovědi na tyto otázky zdůraznil rovněž zájem čs. strany na dalším prohloubení vzájemně výhodné ekonomické spolupráce a podtrhl naše přání, aby společný podnik MONGOLČECHOSLOVAKMETAL zahájil co nejdříve efektivní činnost.

Pokud jde o uskutečnění návštěvy s. L. Štrougala, slíbil tlumočit přání mongolské strany. Uvedl však, že předseda vlády ČSSR je mimořádně zaneprázdněn v souvislosti s přípravou 7. pětiletky a XVI. sjezdu KSČ, což mongolští soudruzi vzali v úvahu.

Oba ministři si vyměnili i stanoviska k otázkám vědeckotechnické spolupráce. Mongolská strana zdůraznila její pozitivní přínos pro další rozvoj ekonomiky MoLR.

Obě strany se shodly na tom, že se úspěšně rozvíjí i vzájemná obchodní výměna. Poukázaly na to, že obchodní obrat mezi našimi zeměmi se v této pětiletce v porovnání s minulou zvýšil o jednu třetinu, přičemž pro příští pětiletku je plánován jeho růst o 20-25 %. Mongolští soudruzi, a zejména s. Batmönch, k této otázce uvedli, že usilují o změnu struktury exportu MoLR ve prospěch hotových výrobků lehkého průmyslu na úkor vývozu surovin živočišného původu. Poznamenali, že s výstavbou nových závodů bude tento trend v jejich exportu stále narůstat, k čemuž by měly přistupovat s pochopením i bratrské socialistické země.

Mongolští soudruzi tlumočili ČSSR poděkování za nenávratnou pomoc ve formě spotřebního zboží v letech 1978-1980 a vyjádřili naději, že čs. strana najde možnosti, aby poskytovala obdobnou pomoc i v příští pětiletce.

Pokud jde o spolupráci v oblasti kultury, školství, vědy a zdravotnictví, oba ministři shodně hodnotili její úspěšný a neustálý rozvoj. Z tohoto hlediska obě strany považují za další kvalitativní krok vpřed v této oblasti plán kulturní spolupráce na léta 1981-1985, který byl podepsán v době návštěvy.

Při posuzování plnění Ujednání o spolupráci mezi svými resorty za uplynulých pět let oba ministři shodně ocenili politický význam konzultací a těsné koordinace zahraničně politického postupu ČSSR a MoLR. Konstatovali, že při plnění tohoto ujednání mají své důležité místo i velvyslanectví obou zemí. S. B. Chňoupek v této souvislosti požádal ministra Dugersurena o efektivnější účast mongolské strany při výstavbě budovy čs. ZÚ v Ulánbátaru.

Závěrem s. B. Chňoupek tlumočil ministrovi Dugersurenovi pozvání čs. vlády k oficiální přátelské návštěvě ČSSR ve vhodné době. Pozvání bylo s díky přijato.

Jednání o komuniké

V soudružské atmosféře proběhlo také jednání o závěrečném komuniké, které reaguje na nejaktuálnější otázky mezinárodní politiky a bilaterálních vztahů a odráží plnou shodu stanovisek.

Vnitropolitická problematika

Ministr Dugersuren a rovněž předseda Rady ministrů Batmönch široce informovali s. Chňoupka o některých nových aspektech vnitřního vývoje v MoLR za dobu od návštěvy J. Cedenbala v ČSSR v r. 1978.

Celkově vnitropolitickou situaci v zemi charakterizovali jako dobrou. Konstatovali, že je pro ni příznačné další upevnování jednoty strany a lidu a neustálý růst řídicí a organizátorské úlohy MLRS zejména v současném období příprav XVIII. sjezdu strany a nadcházejících oslav 60. výročí lidové revoluce, což se projevuje i ve zvýšené politické a pracovní aktivitě obyvatelstva. V této souvislosti podrobně informovali o úspěších a problémech při plnění 6. pětiletky. Zdůraznili, že ÚV MLRS a vláda zaměřují hlavní pozornost na takové důležité úkoly vytyčené XVII. sjezdem strany, jakými jsou zvýšení efektivity společenské výroby, produktivity práce, zavádění nových poznatků vědy a techniky a pokrokových zkušeností do výroby, důsledné dodržování zásady hospodárnosti apod., což si vyžaduje i zvýšenou politicko-ideologickou práci v masách.

Jako důkaz o úspěších mongolské ekonomiky uvedli, že za 4 roky šestého 5LP vzrostl hrubý společenský produkt o 30 %, národní důchod o 26 %, průměrná roční produkce zemědělství o 7 %, z toho rostlinné výroby o 19 % a živočišné o 5 %.

Soudruzi Batmönch a Dugersuren pozitivně hodnotili i dosažené úspěchy v oblasti růstu životní a kulturní úrovně lidu.

Závěrem však konstatovali, že i když MoLR dosáhla v šesté pětiletce určitých úspěchů, přes všechno úsilí nebudou splněny základní ukazatele společenské výroby, a to plánovaný přírůstek hrubého společenského produktu, národního důchodu, produkce průmyslu a zemědělství. Nesplnění těchto úkolů zdůvodňovali problémy a těžkostmi, které se v průběhu pětiletky nahromadily zvláště v důsledku přírodních kalamit, subjektivních nedostatků v řízení, plánování a pracovní disciplíně. Za závažný faktor, negativně ovlivňující rozvoj ekonomiky, označili i nepřátelskou politiku současného čínského vedení, která je nutí soustředit zvýšené lidské zdroje a materiální prostředky na upevnění obranyschopnosti země. Vysvětlovali, že uvedené faktory brání rychlejšímu ekonomickému rozvoji MoLR a omezují možnosti zvyšování exportu tradičních komodit do ZSS, včetně ČSSR.

Na závěr oba mongolští představitelé zdůraznili, že se i do budoucna neobejdou bez bratrské internacionální pomoci SSSR, ČSSR a dalších ZSS a vyslovili přesvědčení, že bratrské socialistické země pochopí jejich ekonomickou situaci a že budou v nezmenšené míře nadále pomáhat MoLR.

S. Chňoupek v odpovědi podal široký rozbor vnitropolitické situace v ČSSR. Detailně informoval o realizaci závěrů XV. sjezdu KSČ, jednání posledních plén ÚV KSČ, plnění úkolů závěrečného roku pětiletky, o příčinách a formách řešení určitých problémů a těžkostí v čs. ekonomice a též o přípravách 7. pětiletého plánu a nadcházejícího XVI. sjezdu strany.

Závěry

1/ Návštěva s. B. Chňoupka v Mongolské lidové republice splnila všechny cíle vytyčené pro ni P ÚV KSČ a vládou ČSSR. Její výsledky jsou pozitivní jak z hlediska bilaterálního, tak i mezinárodně politického. Byla vhodně načasována proto, že se uskutečnila bezprostředně po oslavách 59. jubilea mongolské lidové revoluce a v roce 30. výročí navázání diplomatických styků mezi našimi zeměmi. Demonstrovala rovněž čs. internacionální podporu MoLR v politicky závažném období příprav 18. sjezdu MLRS a nadcházejících oslav 60. výročí vítězství lidové revoluce.

2/ Bilaterálně přispěla k dalšímu prohloubení vztahů bratrského přátelství a všestranné spolupráce mezi ČSSR a MoLR, které se podle shodného názoru obou stran úspěšně a dynamicky rozvíjejí ve všech oblastech a na všech úrovních. Návštěva znamenala konkrétní přínos k realizaci závěrů z jednání čs. a mongolských delegací na nejvyšší úrovni v letech 1973 a 1978.

Jednání a rozhovory s mongolskými představiteli na všech úrovních potvrdily, že MoLR počítá i v dlouhodobé perspektivě s ČSSR jako s jedním z nejdůležitějších partnerů v politické, ekonomické a dalších oblastech spolupráce. Dokladem toho je i akcentovaný zájem na realizaci návštěvy s. L. Štrougala v MoLR ještě letos a s mimořádným uspokojením přijaté sdělení s. B. Chňoupka, že návštěva čs. stranické a vládní delegace na nejvyšší úrovni se uskuteční v období po XVI. sjezdu KSČ.

Návštěva čs. ministra zahraničních věcí rovněž prokázala, že mongolská strana je eminentně zainteresována na prohlubování ekonomické spolupráce s ČSSR a zejména na zvýšení čs. pomoci při další industrializaci země. Za důležitý krok v tomto směru považují uzavření Dohody o hospodářské spolupráci na léta 1981-85.

3/ Mezinárodně politický význam návštěvy spočívá v tom, že umožnila mongolské straně první konzultaci a koordinaci stanovisek na úrovni ministrů zahraničních věcí s bratrskou socialistickou zemí po květnovém zasedání PPV VS. Z tohoto hlediska znamenala též konkrétní příspěvek k dalšímu upevnování jednoty a semknutosti ZSS.

Čs. straně poskytla možnost vyjádřit zásadní podporu MoLR proti expanzionistické a hegemonistické politice Číny a napomohla zvýšení mezinárodně politické autority MoLR na asijském kontinentě i ve světě.

Při výměně názorů se potvrdila naprostá shoda stanovisek ČSSR a MoLR na všechny aktuální otázky mezinárodního vývoje.

V Praze dne 12 VIII 1980